

I899

N. 1058

Yıl : 2 Sayı 19-32

Fiyatı : 10 Kuruştur

Onbeş günde bir çıkar

MEMLEKET

ÇUKUROVADA

İKTİSADİ, EDEBİ, HARSİ

mecmuadır

Müfettişler kongresi	1899	***
Dilimiz « şiir »		Ak Oğlu
İtiyat ve Terbiye		E. Hamdi
Susamışlar « şiir »		Bürhan Sadık
Atalar sözü		K. Özdemir
Ađanadan Konya ya « şiir »		Necmettin Necip
İnce Arap		H. Gökalp
Ben bir Askerim « şiir »		H. Gökalp
Cevizin içi		Hikâyeci
Yelkenliler « şiir »		Salâhattin Enis

15 Teşrinisani 1930

61
57
42

Nushası 10 k.

6 Aylık: 130 k.

1 senelik : 240 k.

Posta ücreti abunelere aittir

MEMLEKET

ÇUKUROVADA

İdarehanesi

Adana Muallimler
birliğinde dairei
mahsusa

Adana muntakâ maarif eminliğinin himayesinde

On beş günde bir çıkar

İKTİSADİYAT, EDEBİYAT, HARSİYAT

Hakkında mahalli tetkikler mecmuası

Sayı : 19—32

15 Teşrinisani 1930

Yıl : 2

Mıntaka Müfettişler kongresi

İftitahî nutuk — Eminler kongresinin ehemmiyeti — Bu kongreden çıkacak faydeler—Müzakere edilecek mevzular ve bu mevzular hangi maddelerden mürekkeptir?—Muallimlerin okuması ve meselenin ehemmiyeti.

[Yedi vilâyetten mürekkep Adana Maarif Eminliği muntakası İlk tedrisat Müfettişlerinden mürekkep ilk tahsil kongresini İkinci Teşrinin ikinci haftasında aktetti . Kongreye mintaka dahilindeki bütün müfettişler ve yedi vilâyet Maarif Müdürlerinden maada , ilk tahsil ve ilk mektep muallimliğile olan sıki alâkasına binaen Kız ve Erkek Muallim mektepleri müdürleriyle her iki mektebin usulü tedris Muallimleri dahi iştirâk etmiştir . Kongre 8 Teşrinisani Cumartesi günü Muallimler birliğinde toplanmış ve 13 Teşrinisani Perşembe günü akşamına kadar 6 gün devam ederek bu müddet zarfında 10 içtima yapmış , içtimaların her biri üç dört saat kadar sürmüş , müzakerelere geceleri de devam edilmiştir . Bütün müzakereleri aynen zaptet-

mek tabii kabil olmadığı gibi zapt edilenleri de tamamile derç ve neşre imkân yoktur . Kongre müzakereleri ve kararlarını Mecmuamıza ancak hulâsatan tefrika edeceğiz . Bu hulâsa dahi karilerimizze Kongrenin ne kadar hayırlı müzakerelerde bulunduğunu isbâte kâfidir . Bir de şurasını işaret edelim ki bu tefrikayı sadece muallim arkadaşlarımız için neşretmiyoruz . Meslekten olmyan karilerimizin dahi bu yazılardan memnun ve müstefit olacaklarına eminiz . Bilhassa ilk tahsil davası bütün vatana şamil bir millet davasıdır . İlk tahsilde yalnız okuyan talebe ve okutan muallim değil çocukların ana ve babaları ve bütün muhitte çok sıkı surette alâkadardır . Muallimlerimiz ise bu yazıları şüphesiz mesleklerine âit daha hayati bir

chemmiyetle takip edeceklerdir.]

Kongreyi açış :

İsmail Habip Bey (Maarif Emni ve Kongre Reisi)—Arkadaşlar, biliyorsunuz ki yaz tatilinde Ankarada Eminler kongresi yapıldı. Bu kongreye Eminlerden maada, bütün Vekâlet Müfettişlerî, Umumî Müdürler, Talim ve Terbiye Azası iştirâk etti, yani kongre Türk vatanında Maarif mukadderatını tedvir eden bütün şahsiyetlerin iştirakile umumî bir Maarif Kongresi şekline aldı. Oa beş gün devam eden, bazı geceleri de içtimalar yapan kongre hakikaten çok hayırlı oldu, çünkü Cumhuriyet Maarifine âit ne kadar meseleler ve ne kadar derter varsa hepsi açıkça ortaya atıldı. Görüşülmedik, bir karara raptedilmedik hemen hiç bir nokta kalmadı. Bizim bu kongremizde işte o büyük kongrenin tabii sadece ilk tahsile âit olan meseleleri müzakere edilecektir.

Müzakere mevzuumuz esas itibarile üç nevidir: Bir kısmı Eminler kongresinde kat'i kararlara raptedilen meselelerdir ki bunları kongrenize oldağı gibi arzedeceğim. Bittabi bu mahiyetteki meselelerde müzakere yapılacak değildir, sadece büyük kongrenin kararlarına ittılâ hasıl etmiş olacağız. Eminler kongresindeki bazı meseleleri de kendi mntakamız dahilinde ne suretle tatbik edeceğimize dair müzakerelerde bulunacağız. Bu gibi meseleler Ankarada görüşülenleri amelileştirmek hedefine müteveccih olacaktır. Üçüncü

nevi meseleler ise Eminler kongresinde müzakere edilmemiş veya müzakeresine lüzum görülmemiş mevzulardır.

Arkadaşlar, yapacağımız kongrenin faidelerini anlatmağa tabii hiç ihtiyaç yoktur. Bu kongre ile ilk tahsile âit meseleleri hep aynı zaviyeden görmüş, binaenal-yh görüşlerimizi vahdet halinde birleştirmiş olacağız. Meselelere hangi gayelerle ehemmiyet veriliyor, onların halinde takip edilecek usuller nelerdir, tatbikatta hangi esaslara riayet edeceğiz, işte yapacağımız müzakereler ve vereceğiniz kararla bütün bu hususlarda nazari bilgilerle ameli kabiliyetlerimizi birleştireceğiz. Bu vahdettir ki mesleke en büyük kudrettir.

Sonra bu gibi içtimalar sayesinde müphem ve duman halinde bazı kanaatlarımıza lüzumgelen tekâsüfû vereceğiz, aldığımız düşünceler varsa düzeltereğimiz gibi, isabet ettiğimiz fikirlerimizi de büsbütün kuvvetlendireceğiz. Hülâsa böyle kongreler neticesindedir ki iyi zannettiğimiz halde aksak olduğu anlaşılan bazı hatalar atılır, noksanlar ikmal edilir, doğruluklar da şumul ve kudret kesbeder.

Bu kongrelerin asıl mühim bir faidesi de fikirlerdeki tedailere vüs'at vermesidir. Birimizin aklına gelmeyen diğerrinin aklına gelir. Yirmi aklı bu suretle fikir mübadelesi yaparak karşılaştırmak demek bir akıl yirmi akıl yapmak demektir. Eminim ki kongre neticesinde hepimizin rüyet zaviyeleri-

miz daha genişlemiş , meseleleri kavrayış kudretimiz daha derinleşmiş o'arak ayrılacağız : Nitekim kendim şahsan Eminler kongresinden bakış , düşünüş , görüş itibarile bir kaç misli arttığımı pek âlâ hissetmişim . Dermeyan edeceğiniz fikirler itibarile bu kongrenizden dahi istifade edeceğime eminim ve hepimiz de müstefit olacağımıza emin olalım .

Müzakere mevzuları:

Reis (devamla) — Müzakere edilecek mebzuların ana hatlarını evvelce kongre davetini yaparken bildirmiştim . Şimdi bu mevzuları madde madde tefrik ve tesbit edelim . Evveleminde bu maddeleri dört esas kısıma ayırabiliriz: 1 Doğrudan Muallimlerimize , muallimlerimizin bilhassa keyfiyet itibarile buvetlendirilmesine âit maddeler. 2 Doğrudan ilk mekteplere âit mevzular . 3 Maarif idarelerine taallük eden meseleler . 4 İlk tedrisat müfettişlerine ve teftiş şebekemizin tekâmülüne âit esaslar.

Birinci kısımdaki mevzuun başlıca maddeleri şunlardır :

- 1 , Muallimlerimizin okuması ve okuma hususunda alınacak tedbirler ve kütüphaneler teşkili .
- 2 , Muallim içtimaları , ve Birliklerin takviyesi çareleri .
- 3 , Müsait merkezlerde nümune mektepleri teşkili ve bu mekteplere nasıl muallim seçileceği .
- 4 , Mekteplerdeki muallimler meclislerinin daha müsmir hale getirilmesi .
- 5 , Daha erken tatil yapan köy muallimlerinin merkezlere getiri-

lerek istifade çareleri .

6 , Köy Maarifinin inkişafı ve köy muallimliğinin daha cazibeli bir şekle ifrağı için tedbirler .

7 , Muallimlerin ders plânlarını ne suretle hazırlamaları lâzımgeldiği .

8 , Milli lisanımız için kelime derlemelerinde muallimlerimizin uhdesine düşen roller , ve derleme usulleri .

9 , Bed'bin muallimlerle mücadele ve muallimlerimizin terfihi işleri .

Mekteplere âit olan ve ikinci kısma ayrılan mevzuun da başlıca maddeleri şunlardır :

1 , Mektep sergileri ve mektep müzeleri , ve bunlarda takip edilecek esaslar .

2 , Mekteplerimizde bedii zevksizliğe karşı mücadele , temiz ve zevkli mektepte esaslar .

3 , Talibeyi dersane haricinde ve mektep haricinde takip meselesi .

4 , Test usulüne göre tanzim edilecek hüviyet varakalarında düşünülecek noktalar .

5 , Çocuk veli'leriyle temas ve velder birlikleri teşkilâtı imkânını tetkik .

6 , İlk mekteplerin üçüncü sınıflarında yoklama ve imtihan yapılması meselesi .

7 , İlk mekteplerimizde muhtelit tedrisat itibarile teyakkuzu mucip noktalar .

8 , İlk Maarifte sıhhat işleri, mekteplerde sıhhi işler ve sıhhi nezafet .

9 , Yazı meselesi ve bu mese-

leri in mühim bir millî dava şeklindeki şümulü .

10 , Mekteplerimizdeki temsilciler ve müsamereler, bunların faildeleri, tatbikattaki mahzurları, mahzurların izale çareleri ,

11 , Talebelerin zekâ ve mesailerini ölçmek sistemleri .

12 , Sınıf ve gurup usulü ve sınıf usulünde muallimin talebe ile terfii .

13 , İhtisas derslerindeki zafiyeti telâfi çareleri .

14 , Talebelere yaptırılan müşahedelerdeki aksaklıklar ,tedri at zaaflarını telâfi yolları, amelilîği kuvvetlendirmek imkânları .

Üçüncü ve dördüncü kısımlara ait mevzularda da başlıca müzakerelere edilecek maddeler şunlardır:

1 , Mektep binaları yapmak hususunda şehir ve köylere göre alınacak tedbirler .

2 , Maaşların verilemeyişini karşısında alınacak vaziyetler .

3 , İhtiyat ve yedek muallimler meselesi .

4 , Muallimlerin nakil ve tahvillerinde takip edilmesi lâzım esasları .

5 , Devamı temin için devamsızlık müeyyidelerinin müzakeresi .

6 , Köy yat. mektebindeki heddeler .

7 , Millet mekteplerinin bu seneki vaziyetleri ve inkişaf çareleri .

8 , Okuma odaları hakkında tedbirler .

9 , Yaylalara göç yüzünden aksayan tahsil hayatı hakkında çareler, ve yayla mektepleri tesis imkanları .

10 , Mektep kitaplarını sipariş

işinde maarif idarelerine ve muallimlere düşen vazifeler .

11 , Maarif idarelerinin dosya usullerinin tevhidî .

12 , Baş muallimliklerin ref'i hakkı .

13 , İlk mekteplerden ortalara ders levazımı verilmesi meselesi .

14 , Orta mekteplere mevzii pansiyonlar açılmasında maarif idarelerimize düşen vazifeler .

15 , Muhitte ve köylerde okutma faaliyetini takip işi .

16 , Fakir çocukların iâşesi meselesi .

17 , Teftiş işlerindeki noksanların müzakeresi .

18 , Müfettişlik defterleri , Mekteplerdeki teftiş defterleri , ve teftiş raporlarının tanzim tarzı .

19 , Teftiş sisteminde mıntaka tarzı , ve Müfettişlerin mübadelesi keyfiyeti .

(Müzakerelerin ne suretle başlıyacağı , evvelâ encümenler teşkilî lâzım gelip gelmeyeceği müzakere edildikten sonra encümenler teşkilinden sarfınazarla maddelerin umumî müzakerelerle icrası kabul edilerek ilk maddenin müzakeresine geçildi .)

MUALLİMİN OKUMASI VE MESELENİN EHEMMİYETİ

Reis (devamla) — Eminler kongresinin ilk müzakere ettiği üzerinde saatlerce tevakkuf eylediği en mühim maddelerden biri muallimlerimizin okuma ve tettebbü meselesi olmuştur . O büyük kongrenin müzakeratına esas olan raporda yeni mezun muallimler

sayesinde ilk tahsilimizin mazhar olduğu inkişaf takdirle kaydediliyor ve fakat yeni mezunlar da dahil olarak en mühim aksaklığın muallimlerimizdeki umumî malûmatın noksanlığı bulunduğu teesürle işaret ediliyordu . Buna sebep te az okunmasıdır .

Muallimleri okumaya sevk için kongre , maddî ve manevî akla gelecek her tedbire baş vurmaya muvafık gördü . Malûmdur ki muallimlerimizin terfilerinde kıdem ve ehliyet namile iki esas vardır . Buna üçüncü bir esas olarak okumak kaydı de ilâve olunacaktır . Binaenaleyh bir muallimin terfii için yalnız kıdemi , yalnız o andaki ehliyeti kâfi görülmiyecek okuyan bir muallim olması da nazarı itibare alınacaktır . Çünkü bir muallim ehliyetli bile olsa eğer okumuyorsa, eğer kitabı kapamışsa çok geçmeden ehliyetsiz olur .

Muallimlere muayyen kitaplar ve mevzular hakkında konferanslar verilmesi de düşünöldü . Bu mevzular ve menbalar muallimlere bildirilecek , içlerinden laalettayin biri konferansa davet edilecektir . Bundan başka anketlere de müracaat edilebileceği müzakere edildi . Anketler de iki nevi olabilir , ya apansız yapılır , bu takdirde muallimin yalnız o ankete temas eden mevzu ve kitapları tetkik edip etmediği anlaşılır , yahut evvelden haber verilerek anket yapılır , bu takdirde de ankete muhatap olanlar tetebbua sevk edilmiş olur . Yani birincide kontrol , ikincide teşvik vardır .

KÜTÜPHANELER :

Okuma işinde en mühim unsur şüphesiz kütüphanelerdir . Kütüphaneler için bütçelerden , talebe tasarruf sandıklarından , mekteplerin eski mezunlarının yapacakları teberrulardan ve sairelerden mürekkep menbalar bulunabilir . Lâkin en mühim menba muallimlerin müşterek faaliyetleridir . Meselâ on muallimin bir araya gelmesile kitap almak demek bir muallimin kitap için vereceği parayı on misli artırmak demektir . Diğeri zaman tasarrufu itibarile servettir . On muallimin ayrı ayrı birer kitap okuyup okudukları kitaplar hakkında fikir mübadeleleri ve münakaşaları yapmak demek te her muallimin bir kitapla on kitap okuması demektir .

Kütüphaneler meselesinde en mühim bir dava da kütüphanenin kilitli bir manken değil canlı bir makine olmasıdır . Kütüphane içindeki eserleri daima masalarda teşhir etmeli , eserler her vakit okunmalı , okunan kütüphane fakir de olsa kıymettir , kilitli kütüphane zengin de olsa fakir sayılır . Bize içi dolu ve cansız kütüphane yerine içi az fakat işlek kütüphane bin kere müraccahtır .

BİRLİKLER VE İÇTİMALAR :

İşaret edilen bütün bu tedbirler , akla gelecek diğere çareler hep mihanikidir , asıl dava muallim için okumayı bir zevk ve bir tiryakilik yapmaktır . İstediyin kadar zorla, okutmağa çalış . Okumak içten gelmezse faidesizdir . Oku-

mayı bu hale yükseltmek te her şeyden evvel okuma muhitini yaratmağa , manevî muhite cazibeli bir hava vermeğe bağlıdır . Böyle bir muhitin içine düşen okumağa uzak bir muallim derhal muhitin ve muhitteki havanın tesirile okuyan bir uzviyet olur : Böyle muhitlerin yaratılması da şüphesiz muallimlerin daima cemaat hayatı yaşamaları , maşerî vicdan halinde birleşmelerile kabildir . Binaenaleyh Birliklerimiz daha canlı , içtimalarımız daha heyecanlı olmalı vicdanlarımız yekdiğerinde daha iyi kaynaamlıdır .

Birliklerimizin eskiden nasıl bir ifadesi olduğunu hep bilirsiniz , taşıdığı isme göre Birlikler muallimleri birleştiren bir vahdet olması lâzımgeldiği halde çok yerde muallimleri küme küme ayıran bir tefrika oldu . Birlik riyâsetlerine geçmek post kavgalarına vesile teşkil etti . Böyle Birlikler yerin dibine geçsin . Bizlere taşıdığı isme lâyıf teşekküller lâzım , taşıdığı isme zıt müesseseler değil . Hakikî birlik olan yerde hakikî muallimlik vardır . Muallimlerle muallimliği ayırmalıyız . Bir yerde iki yüz muallim olur , fakat birleşmemişlerse orada muallimlik yoktur , diğer yerde on muallim bulunuyor , yekpare bir kütle olmuşsalar orada muallimlik vardır . Muallimlik olmıyan yerde muallimler sadece birer ferttir . Ferden ne kadar kıymetli olsalar gene bir kuvvet değildirler .

(Bundan sonra içtimaların nasıl yapılacakları , ve kaç türlü içtima

olduğu müzakere edildi . Her halde ayda bir kere olsun , bir Cuma günü umûmî içtima lâzımdı . Sonra Birliklerde haftanın bir gecesi , meselâ Pazar günü akşamı meslek gecesi ilân olunur . Daha sonra mekteplerde teftişlerden sonra mevzi içtimalar yapılır . Bunların bazıları iki üç mektebin iştirakile yapılır . Lâkin bunlar şehirler ve kasabalar içindir . Köy muallimlerinin de senede iki defa olsun , içtimalara iştirakini temin için , biri sene başlarında , diğeri sene sonlarında , her Müfettişlik mıntakası merkezinde o mıntakaya dahil köy muallimlerinin de iştirakile umumî toplanmalar yapılacaktır .)

İ . Etem Bey (Niğde Maarif Müdürü) — Kongre mahiyetindeki bu umumî içtimalardan ilkinin mekteplerin açılma ve kaydü kabul zamanlarında yapılması mümkündür , ve bu bir vazifedir . Sene ortasına yakın bir zamanda da toplanmak kabildir . Uzak köylerin ise celbi mümkün olmıyacağından orada muallimler kongre içtimalarından ancak zabıtnamelerle alakadar olabilirler (Tatillerden nasıl istifade edebileceği ve tatillerde muallimin hakkı meselesi mevzu bahis oldu .)

Reis- meslekimizde muhtelif tatiller oluyor . Bu tatiller karşısında vaziyetimiz şudur , tatil talebe içindir , muallim de o tatil zamanında talebesine ders veremeyeceği içiu tatilden istifade eder , yoksa tatiller muallim için değildir , muallim tatil-

- Mabadi onaltıncı sahifede-

Güzel Türkçeye methiye:

Dilimiz

*Ditini bilmiyen oymağı bilmez ,
Başını kaybetmiş bir ayaktır o !
Tadını tatmayan kaymağı bilmez,
En yüksek bir zevkten pek uzaktır o !*

*
*
*

*Türkçedir dünyada en sevgili dil
Her dil fayda ... lâkin Türkçeye eğil ,
Sevmeyen Türkçeyi hic bizden değil ,
Sürüye katılmış bir salaktır o !*

*
*
*

*Dilimiz zembemli bir altın çaydır ,
O kadar parlak ki, semada aydır ;
Ağzımız o dile gümüş saraydır
Kim bunu bilmezse avanaktır o !*

AK OĞLU

Terbiye yazıları :

İtiyat ve terbiye

İnce den inceye itiyadın ruhi tetkiklerine girişecek değiliz . Son zamanlarda itiyadın mahiyeti hakkında ileri sürülen tezlerden bilhassa terbiyeye yarayışlı olanlardan bir kaçını üzerinde duraklıyacağım . Toparlama bir ifade ile bütün malûmatımızın itiyat teşekküllerine medyun olduğunu arzede bilirim . İtiyat hakkındaki son telâkkiller de bunu teyit eder mahiyettedir . İtiyat tekerrürden ibarettir , itiyat muayyeniyet ve mutlak bir mihanikiyet demektir tarzındaki hükümlerin de son zamanlarda tavşadıklarını görüyoruz .

İtiyatlar yalnız geçen bir tecrübenin aynen tekrarı olmaktan ziyade olsa olsa tecrübelerin bir muhassalasıdır dene bilir . İtiyatların yaratıcı ve artistik vasıfları bilhassa kayde şayandır . Bazı hususlarda itiyatların yeni şartlarla mücehhez yeni muhitlere intibak kudreti hayret edilecek derecededir ; meselâ : yemek konuşmak , düşünmek , musiki âletlerle parçalar çalmak gibi . İtiyatları lâıyk olduğu derecede takdir edemiyoruz , onlara tali nazarile bakmaktayız ; adeta onları asıl zannettiğimiz zihni üfulelere tabi mev-

kiinde görmekteyiz . Bugün ka'iyetle anlaşılmuştur ki yüksek , hâkim görülen zihni üfuleler de netice itibarıyla umum itiyatlar cümlesine dahildir . Bu telâkkinin muasır terbiye inkılâpları üzerinde çok mühim tesirleri görülmektedir . Aydınlanan hususlardan biri de itiyadın organizmin yalnız mahdut bir kısmına inhisar etmeme i keyfiyetidir .

İtiyat bütün organizme şamil hayatî bir varlıktır . Thorndike itiyadı bütün organizmin müşterek bir işi tarzında ifade eder . Bunu , Thorndike : İtiyat yalnız tekrarlarla değil yapılan işin umumî tatminlerle hâsıl olur şeklinde bir düstürla ifade etmektedir . Umumi organizm tatmin edilmeyecek olursa itiyat da hasıl olmaz . İtiyat faaliyet tarzlarımıza düzen verir bir nevi müvazene temin eder . İyi ve fena bütün hareketlerimiz itiyat enmüzeçleri arzederler . Üzvi ve ruhi faaliyetlerimiz iyi ve fena itiyatlarımızın muhassalasıdır diye biliriz . Terbiye işlerinde itiyatlar yardımcıımız yahut aykırı duran engellerdir .

Terbiye Muallimi
E. HAMDI

Şiir :

SUSAMIŞLAR...

Çeşmeler hep kurudu , taşlar baştan başa pas..
Susamışlar geçtiler , ellerinde birer tas .
Sanki gök , yangınından, kül olup savrulacak!

Dudakları çallamış , rengi kaçık adamlar ..
Haykırarak sordular , bağırtı açık adamlar :
Burast « kerbelâ » mı? tenimiz kavrulacak !

Âdem cennetten çıktı , arz cehennemdir bize ..
Geçerken susamışlar, geldiler burdadize .
Yalvardılar Altaha : bu yer çöl , çorak bu yer !

Bir gün pınarlar aktı, yalıklar dolup taşıtı ..
Gene onların sesi semalara ulaştı :
Hakikat sujundan ver , hakikat suyundan ver!

Bürhan Sadık

Atalar sözü

— Mabait —

Dedesi koruk yer torununun dışı
kamaşır !

§

Delisi olan derdini çeker .

§

Deli deliden, imam ölüden hoş-
lanır !

§

Delilsiz cennete bile girilmez .

§

Demir tavında döğülür , güzel
çağında sevilir .

§

Değirmende doğan sıçan gök gü-
rültüsünden korkmaz.

§

Deniz dalgasız olmaz, gönül sev-
dasız olmaz.

§

Deniz suyu ne içilir , ne geçilir.

§

Denize düşen yılanı sarılır .

§

Denizdeki balığın pazarlığı olmaz.

§

Deriyi yüzüp bıçağı kuyrukta
kıрма .

§

Dertlinin söylediğini , deli söy-
lemez .

§

Dert gider ama yeri boş kalmaz.

§

Derdini söylemeyen derman
bulamaz.

§

Dert ağlatır , aşk söyler .

§

Derdin yoksa söylen , borcun
yoksa evlen .

§

Dert benim de, tasa senin mi ?

Toplayan : K. Özdemir

Dert gezmiş , derman da gezmiş!

§

Derviş , dervişi tekkede , Hacı
Hacıyı mekkede bulur.

§

Derviş ; parayla biter her iş.

§

Dervişin fikri ne ise zikri de odur.

§

Destiyi kıran da bir , suyu geti-
ren de .

§

Deve büyük, ot yer ; Şahin kü-
çük, et yer.

§

Deveye boynun eğri demişler ;
—zaten nerem doğru demiş .

§

Deve kadar büyümüş , darı
kadar akli yok .

§

Deveye binip te koyunlar arasında
saklanılmaz.

§

Deveyi dizinden, pireyi gözün-
den vurur.

§

Deve kadar güydün de kulağı kadar
güyemedin mi?(güymek: sabretmek)

§

Devlet ayağa dolaşır .

§

Devlete yaranmış yok.

§

Devletliye dokun geç , fukarayı
sakın geç.

§

Diğreni yeyen sapa , bir daha
gelmez sapa . (Diğren : harman
savırmaya mahsus ucu iğri çatallı
bir deynek .)

Bitmedi —

Memleket şiirleri:

“Adanadan – Konyaya” ya

Sabahın ışıyla yıkandı güzel şehir ,
Parladı ovamızda sevimli dilber Nehir .
Ağır ağır terkellik, veda ettik yuvaya ,
Uzun uzun baktık eşsiz (Çukur ova) ya ..

§

Nerde !.. Nazlı Adana , Nerde Neş'eli belde !..
Ufuklara karıştı , yalnız başaklar elde ..
Başaklara baktıkça hatırladık biz şehri ,
Toroslar arasından göründü « Çakıt » nehri .

§

Her taraftı çayırta, ağaçlarla örtülü,
Bu da karlı dağların elmas renkli bir gülü ..
Önümüzde kırıldı , toplandı demir raylar
Kayboldu o dağlarla suları buzlu çaylar ..
Tren hıçkırıyor yolda, sesine ses veren yok ..
Ufuklara giden çok , ufuklardan gelen yok ..

Konya : NECMETTİN NECİP

Berhayat halk şairlerinden :

İnce arap

Asıl ismi « Osman » dır . İskenderun »un « Akarca köyünden-
dir ,, 30 yaşlarında , esmer , ince,
orta boylu . . Kendisinde şairliğini
belli edecek hiç bir şey görünmez.
Şairlik onda kendisini göstermek-
ten sıkılan , g'zli , saklanmış , ör-
tülü ve mütevazı bir varlıktır !

Geçen nüshalarımızda tanıttı-
ğımız berhayat halk şairlerinden
« Âşık Hüseyin » , iri ve gürbüz
vücudu gibi sert ve kuvvetli söy-
liyen bir sima idi . Halbuki « İnce
Arap » , hassas ruhunun heyecan-
larını ince bir terennümle , insanın
hoşuna giden canlı bir samimiyetle
duyurdu :

*Güzelin elâstı , beli incesi
Sünbülün nergisi , gülün
koncası .
Ya leylei kadir , bayram gecesi
Doğmuş desem yakışıyor
Hatice!*

**

*Felvasını almış gelir hocadan,
Gönlü havalanmış inmez
yüceden ,
Yultıyor pencereden , bacadan
Gülüşün de yakışıyor Hatice !*

**

*Gün değince şevkin vurdu
bizlere .
Benim sözüm gelin ile kızlara,
Kaşın altındaki elâ gözlerle*

Kaykî [] kirpik yakışıyor
Hatice!*

*Şu Payasın ** eli iğir Şarabı ,
Yere iner sünbül saçın
turabı [*]*

*Geymiş gelin kundurayı ,
çorabı
Birbirine bakışıyor Hatice !*

**

*Bilmiyorum nere imiş konağı
Arap attır kaç yiğilin bineği
Altın , elmas gibi yanar
yanağı
Zülûf perçem yakışıyor
Hatice!*

**

*İnce arap der de incecik beli,
Kireze benziyor dudağı , dili.
Cennetten mi geldin Allahın
kulu*

Huri desem yakışıyor Hatice!

Ve sonra bakınız , şu şür ne
kadar sıcak ve ne samimî bir
terennümdür :

*Sabahunan bir kız gördüm :
Sünbül saçı yaz veriyor !
Sallandı çıktı karşıya
O kız bize naz veriyor !.*

**

Esir idi gözüm bakar ,

—Mabadi onbeşinci sahifede—

[*] Uçları yukarıya kalkmış kirpik.
[*] Destesi mânasında kullanılır.

Çocuk şiirlerinden :

Ben bir Askerim!

*Ben şanlı bir Askerim ,
Vatanımı severim !
Ona düşman Olanı
Topraklara sererim !*

*
**

*Mademki bir Türküm ben
Yılmam en kanlı cenkten !
Ölürüm vatan için
Ölümü görerekten !*

*
**

*Arkadaş ! bil ki bugün
Sen de şanlı bir Türksün !
Vatanı koruyacak
Senin o çelik süngün !*

*
**

*Banı sor : Vatan nedir ?
Ah o da bir Annedir !
Fakat vatan daha çok ,
Daha derin sevilir ..*

*
**

*Ben şanlı bir Askerim ,
Vatanımı severim !
Ona düşman olanı
Topraklara sererim !*

HAMDİ GÖKALP

Eski adalet fıkraları :

Cevizin içi

İnsanların en çok isteyip en az yaptığı şey nedir ? derlerse hiç düşünmeden cevap verin : Adalet !

Eski İranın esatir hükümdarından « Nevşirvan Âdil » her karar ve hareketinde adaleti unutmamak için tahtının üstündeki tavana altın zincirli bir topuz asar , gûya başının üstünde onun sallandığını gördükçe adaleti hatırına getirir-miş . Ben bu dünyada şunu anladım ki adalet ne zincirle bağlanacak kadar deli , ne de bağlandığı zinciri koparmıyacak kadar usuldur !

Her halde bu fânî arz üzerinde adalet te saadet gibi nisbî bir şey : En ziyade mes'udum deyenlerin gizli bir hıçkırığı olduğu gibi en çok âdil olanların da mutlaka çürük bir noktası göze çarpıyor !

Adaletile öğünen « Harunürreşit » vefat ederken : « Her adal ti yaptım , fakat yalnız geç'lerle ihtiyarların sofrasını ayıramadım ! » demiş . Sanki ayıraydı ne olacaktı ? Mademki bu dünyada pek çok dişsiz gençlerle pek çok dişli ihtiyarlar var !

İnsanlar adaleti daima terazi fikrile temsil ederler : Bakkalların terazisinde oyun olur mu olmaz mı bilmiyoruz , ama adalet mizanının kefelere pek hassas olmasa gerek !

Bir gün iki çocuk güle oynaya gidiyorlarmış . Biri on adım ileride

toparlak bir şey görmüş : « Ay cevize bak » demiş . Diğer arkadaşı derhal sıçrayıp cevizi yerden almış . Anlaşılan çocukların ikisi de biraz kanaatsızmış . Biri « Cevizi evvelâ ben gördüm, hak benimdir » diye iddia ederken diğeri de « Cevizi evvelâ gidüp yerden ben aldım » diyerek kendinin haklı olduğunda ısrar ediyormuş . « Senindir, benimdir » derken iş kavgaya varmış , o sırada delikanlı çağında iri yarı diğeri bir çocuk geçiyormuş . Kavgayı ayırmak için araya girmiş . Çocukların ikisi de kendisinin haklı olduğunu isbat için davayı belâgatle del kanlıya izah etmişler . Delikanlı sükûnetle her iki tarafı da dinledikten sonra cebinden bir çakı çıkarıp yeşil kabuklu taze cevizi ikiye bölmüş , yarı kabuğunu çocuğun birine verip : « cevizi evvelâ sen gördüğün için bu senin hakkın, al » demiş , diğeri yarı kabuğunu da öteki çocuğa uzatmış : « Bu da cevizi en evvelâ sen aldığın için senin hakkın ! »

Sonra cevizin beyaz içini de endamile kendi ağzına götürerek ilâve etmiş : « Bu da davanızı böyle güzelce hallettiğim için benim hakkım ! »

Delikanlı cevizin içini yutup omuzlarını silkerek uzaklaştıktan sonra çocuklar, cevizi ne için kendi aralarında paylaşmadıklarına

Küçük şiirler :

Yelkenliler

Dilber bakışı gibi ,
Gönül akışı gibi ,
Engine süzülüler .

*
**

Onlar cennete giden
Emelden ve sevgiden
Açmış beyaz * gül » düler .

*
**

Yelkenler yaprak yaprak
Git gide ufalarak
Yokluğa döküldüler !

SALÂHATTİN ENİS

pişman , biri diğere , « delikan-
lının araya karışmasına sen sebep
oldun » demiş , öteki , « hayır sen
sebep oldun » diye cevap vermiş
« sen , ben ! » derken ikinci bir
kavga yüz göstermiş !

Bereket versin o sırada ak sak-
kallı , nurani çehreli bir ihtiyar
geçiyormuş , çocukları ayırmış .
Onlara kavgalarının sebebini sor-
muş . Çocuklar meseleyi , demin-
denberi başlarından geçen hali an-
latınca ihtiyar her ikisine birer çil
kuruş verdikten sonra demiş ki :

— Merak etmeyin çocuklar ,
sizin başınızdan geçen hal en bü-
yük davalarda da bu suretle gö-
rülür , her davada müddeiye cevi-
zin yarı kabuğu , müddeaaaleyhe
de diğer yarı kabuğu düşer ve ce-
vizin içi de « mesarîf i muhakeme »
karşılığıdır !

HİKÂ YECİ**İnce arap**

- Onikinci sahifeden mait -

Aleşi sinemi yakar ,
Yanağından ballar akar
dudağına az veriyor !

Ben baktım kızın aynuna ,
İnciler lakmuş boynuna ,
Zemheride gir koynuna ;
Kızın koynu yaz veriyor !

Usul toyu , ince beli ,
Giyinir yeşili , alı ,
O güzelin şirin dili
Kelâmunan söz veriyor !

Aslın sordum pek yradın
Sandım cennetteki kadın ,
Şu yalan dünyanın tadın
Elâ gözlü kız veriyor !

*
**

İnce arap der varır ise
Kız sallanıp yürür ise
Eller elli verir ise
Oğlan sana göz veriyor !

Âşık « ince Arap » , bir gün ,
bir kaç kıza birden tesadüf ediyor,
hepsini beğenmiş , hepsinin aş-
kıle yanmış , hele içlerinden bir
tanesi daha çok hoşuna gidiyor ,
bir aşkın uzun zaman acısını çek-
meksizin , o andaki şiddetli aşk
fırtınasının verdiği ilhamla söyle-
mek , Bu ancak samimiyetin ese-
ridir :

HAMDİ GÖKALP

- Bitmedi -

Mıntaka müfettişler kongresi

- Altıncı sahifeden mabait -

de dahi meslekî kıymetini arttırmakla mükelleftir . Zaten buna istinadendir ki büyük yaz tatillerinde muhtelif kurslar açıyoruz . Binaenaleyh Müfettişlik mintakalarında, kongre mahiyetinde ve köy muallimlerinin de iştirakle, pekâle içtimalar yapılabilir, bu hususta teraddüt edemeyiz .

Hüsnü Bey (Silifke Müfettişi) —İki noktayı arz edeceğim, biri muallimlerin kütüphaneler için her ay muayyen bir aidat vermesi, diğeri muallimlerimizin çirkin kahvehane hayatlarından hurtarılması Muallimlerimiz kahvehanelere gitmemeli .

Reis—Aidat meselesini ayrıca müzakereye lüzüm yok, müşterek kütüphanenin olması demek zatan muallimlerin ona nakten iştirak etmesi demektir . Kahvehane meselesine gelince : Bu, meslekimizin mühim davalarındandır . Meslekimizin ne kadar şerefli olduğunu burada birbirimize söylemeğe hacet yok ; hepimizce malûm olan bu şerefi isli kahvelerde olmayacak kimseler arasında şaş beşle küçültmeğe hiç bir muallimin hakkı olmaz . Yalnız arkadaşlar, muallime kahvehaneyi men için ona kahvehaneden daha cazip bir yer yaratmak lâzımdır . Bunu da birlikler yapar . Birlikler meslekimizin bir nevi kulübüdür ; orada her nevi nezih eğlencelere mesâğ vardır , orası bizim hem feyz yerimiz , hem şevk yerimizdir , Birlikler bu

caz beyi verince kahvehane kendi kendine ortadan kalkar .

OKUMA İTİYADI VE TİRYAKİLİĞİ:

Murteza Bey (K z Muallim mektebi Müdürü) — Muallimlerimizin okuması davasında muallim mekteplerinin de çok mühim rolü vardır . Muallim olacak talebelerimiz daha mektepte iken okumaya alışsın , kitap uğrunda fedakârlık yapmaya daha talebe iken katlansın diye esaslı tedbirler almaktayız . Mektebimizdeki talebe kütüphanesi için bir taraftan mektep para verdiği gibi , iki senedir talebelerin dahi bizzat fedakârlık yaparak keselerinden kitap vermesi hususunda uğraşmaktadır . Bu sene ve geçen sene mezunlarının gerek okumak ve tetebbu etmek , gerek kitabı sevmek ve ona para vermekten zevk almak itiyadını kazandıklarını temin edebilirim Bu husustaki mesaimizi bu sene daha ziyade tevsi etmekteyiz .

Reis - Muallimlerimizin daha Muallim mekteplerinde talebe iken okumak itiyadını kazanmaları lüzumu Eminler kongresinde dahi lâyük olduğu ehemmiyetle müzakere ve karara raptedildi . Murteza Beyin bu husustaki izahatını arkadaşların şükranla karşıladıklarını görüyorum . Yalnız bir noktayı ilâve edeyim .

— Bitmedi —

Selânik Bankası

Rubu asırlık

Türk Anonim Şirketi

Merkezi : İstanbul

Şubeleri : Adana , Mersin , Samsun , İzmir , İstanbul , Galata
Selânik, Kavala

Tasarruf sandığı:

Yüzde beş faiz verir

Kambiyo muamelâtı pek vapidir

Telgraf adresi : SALONIKBANK

Hilâl kırtasiye

mağazası

Saat kulesi dibinde

Bedri beyin kütüphanesi

Her nevi kırtasiye levazımı ile her çeşit kitabı
orada bulursunuz

İsmail Habip beyin

“ Teceddüt edebiyatı ,, tarihile

Neler dediler ?

namındaki kitap orada satılır

Adana : Türk Sözümatbaasında tabedilmiştir